TEMES SOCIOECONÒMICS
GADESO
Una ullada monogràfica a la nostra realitat socioeconòmica

NÚMERO 54 JULIOL 2015

PALMA: UNA CIUTAT EN TRANSFORMACIÓ, CAP A ON?

1.- Introducció

El número 54 de **TEMES SOCIOECONÒMICS GADESO** presenta els resultats més rellevants dels Indicadors Urbans (Urban Audit) publicats per l' INE el 30 de juny de 2015. Aquests indicadors es basen en una recopilació de dades relatives a 109 ciutats espanyoles, proporcionant informació i analitzant evolucions comparables sobre un conjunt d'aspectes de la vida urbana a les ciutats. És a dir, és un dels pocs productes estadístics que ens permet analitzar indicadors que en, la majoria dels casos, es presenten únicament per l'àmbit regional.

Teòricament, el projecte europeu Urban Audit té l'objectiu final de contribuir a la millora de la qualitat de la vida urbana, però, per assolir aquesta fita, s'haurà de millor bastant la bateria de indicadors emprats. Particularment, es noten a faltar els referits als riscs de pobresa i/o exclusió social o a l'evolució de les desigualtats (coeficient de Gini), i la segregació per sexe de la majoria de dades. En qualsevol cas, els indicadors que s'hi inclouen són força interessants, tot i que insuficients, per fer una radiogràfica d'alta resolució de la situació socioeconòmica de la ciutat de Palma.

Val a dir que, des de fa temps, es poden fer aproximacions de l' àmbit de l'ocupació i l'empresa palmesana a partir de les dades de l'Observatori del Treball de les Illes Balears (OTIB), però, alhora, cal advertir que aquestes són dades d'uns registres no pensats per a finalitats estadístiques i que, per tant, presenten alguns problemes per copsar les dinàmiques de fons del mercat laboral. No obstant això, son prou útils per observar algunes qüestions laborals puntuals. No debades, a l'octubre de 2012 dedicàrem el **número 12 de Temes Socioeconòmics Gadeso** a aquestes qüestions.

Els Indicadors Urbans (Urban Audit) permeten observar distints rànquings –un per a cadascuna de les dades- de les 109 ciutats incloses, però l'enfocament que hem triat per a aquest Temes Socioeconòmics Gadeso no és el dels rànquings que, al nostre parer, és una perspectiva menys interessant que la de l'evolució de la dada concreta. L'elecció de la segona opció limita força el nombre de dades a analitzar però, en qualsevol cas, pensam que és millor posar l'atenció en les variacions per poder fer una anàlisi més qualitatiu.

Tanmateix tenir un bon sistema integrat d'indicadors de qualitat de vida a una ciutat com Palma és una qüestió de vital importància, entre altres raons perquè: "*Les ciutats són realitats complexes i en contínua evolució. Els canvis són constants en múltiples àmbits i en direccions de vegades contraposades. Per exemple, ...mentre que la crisi ha afectat de forma negativa en molts àmbits, en uns altres el seu impacte pot considerar-se positiu, com per exemple respecte a la disminució de la contaminació atmosfèrica a causa de la reducció del trànsit de vehicles. Això pot comportar al seu torn una millora en la incidència de malalties respiratòries associades a la pol·lució urbana. La crisi ha demostrat també de forma palesa la insostenibilitat social, econòmica i ecològica de l'anterior model desenvolupament basat de forma intensiva en treball de baixa qualificació, alts consums energètics i en una intensíssima artificialització del territori...*" (**Ciudades y cambio de época: discursos sobre políticas urbanas y crisis en España**. 2015. VVAA. Joan Subirats Marc Martí-Costa, editors).

2.- Algunes dades per a contextualitzar l'evolució de la població, els canvis a les llars i el mercat labora

- ✓ Deute viu[1] a 31/12/2014: 375.211 milers d'euros.
- ✓ Deute per habitant: 940 euros.
- ✓ Posició en el rànquing de municipis més endeutats: 625 (d'un total de 8.118).
- ✓ Renda mitjana[2] de les llars (any 2012): 22.274,61 €/any.
- ✓ Posició en el rànquing de renda mitjana de les llars: 69 (d'un total de 109 ciutats).
- ✓ En el període 2011-2014, l'atur registrat[3] total (32.716 persones de mitjana l'any 2014) ha baixat un 8,4%, però l'atur registrat de llarga durada ha augmentat un 15%; i el del col·lectiu de persones majors de 45 anys (les que tenen més dificultats per migrar i/o reinserir-se en el sistema educatiu) s'ha incrementat un 12,3%.

[1] Font: http://cd00.epimg.net/descargables/2015/07/01/2a64b0bac7d768409d4a21834a1745fd.pdf
[2] Font: http://www.ine.es/prensa/np920.pdf
[3] Font: http://www.caib.es/sacmicrofront/home.do?mkey=M081002121558170413 90&lang=ca

3.- Evolució de la població resident

El gràfic 1 ens mostra que en el període 2010-2014 la tendència del volum de població resident a Palma és lleugerament descendent (un 1,4%). La qual cosa s'explica per una moderada taxa de reposició poblacional i un lleuger procés de migració.

Gràfic 1

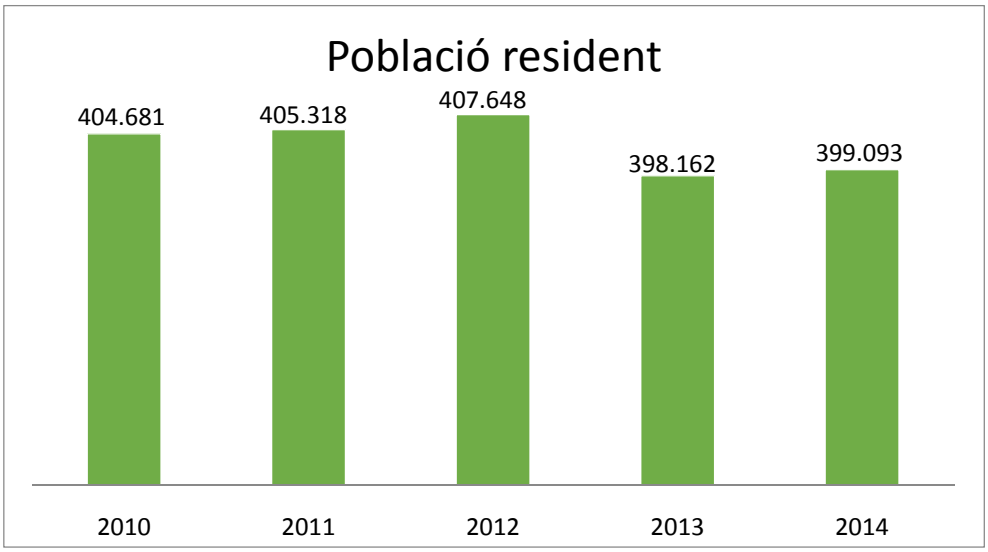

Font: Elaboració F. GADESO a partir de dades del Indicadors Urbans (*Urban Audit*) . INE

El gràfic 2 és especialment interessant perquè ens mostra un incessant augment de la mitjana d'edat de la població palmesana. En el quinquenni analitzat s'incrementà en gairebé 1 any que, alhora, s'explica per una baixada del percentatge de la franja d'edat de 15 a 64 anys (-1,8%), un moderat augment de la de 0 a 14 anys que no arriba a l' un per cent (0,52%), i, fonamentalment, per l' augment (1,3%) de la població de més de 65 anys (vegeu gràfic 3)

Gràfic 2

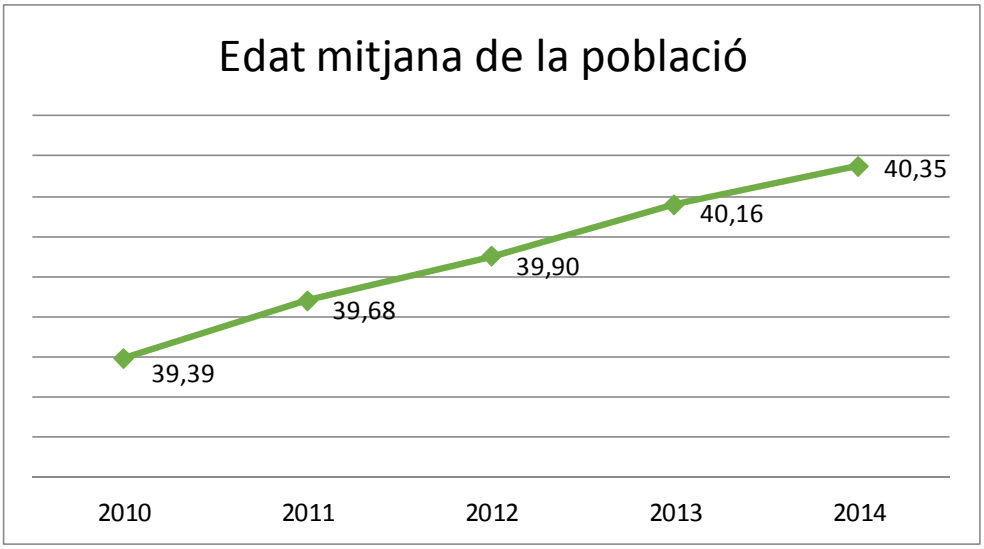

Font: Elaboració F. GADESO a partir de dades del Indicadors Urbans (*Urban Audit*) . INE

Gràfic 3

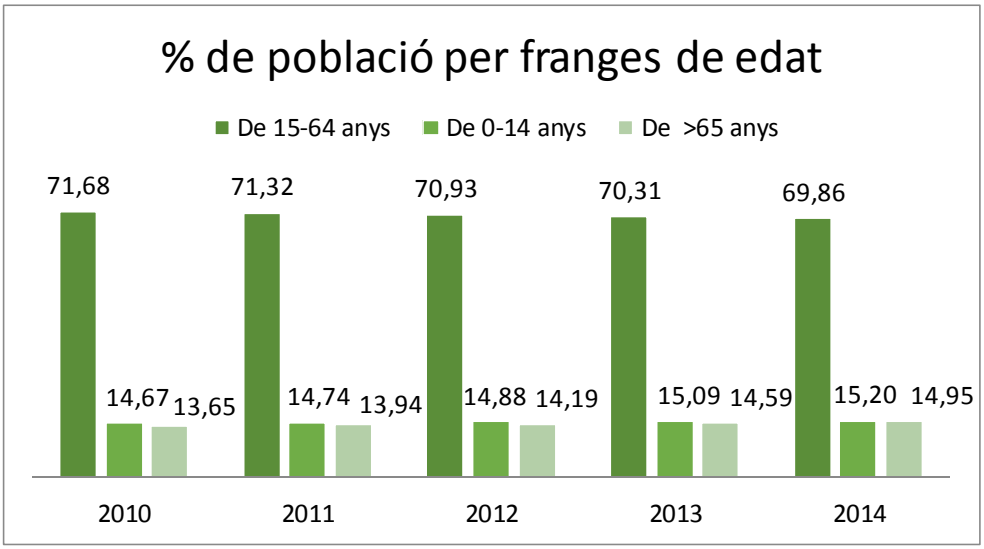

Font: Elaboració F. GADESO a partir de dades del Indicadors Urbans (*Urban Audit*) . INE

4.- Els canvis a les llars palmesanes

En un context de baixada de població i de pujada de l'edat mitjana, semblaria paradoxal una tendència alcista del 5,7% en els darrers cinc anys, pel que fa al nombre de llars (vegeu gràfic 4). Tanmateix no hi ha cap paradoxa si hom observa l'important augment de les llars d'una sola persona (un +2,15 en 2014 en relació a 2010), i la caiguda de la grandària (nombre de membres) mitjana de les llars. Vegeu gràfics 5 i 6.

Gràfic 4

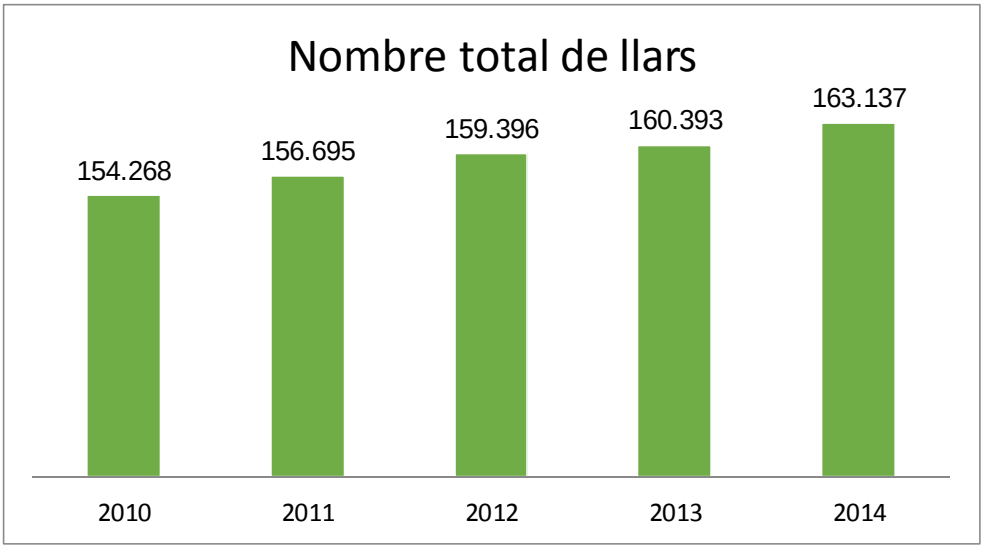

Font: Elaboració F. GADESO a partir de dades del Indicadors Urbans (*Urban Audit*) . INE

Gràfic 5

Font: Elaboració F. GADESO a partir de dades del Indicadors Urbans (*Urban Audit*) . INE

Gràfic 6

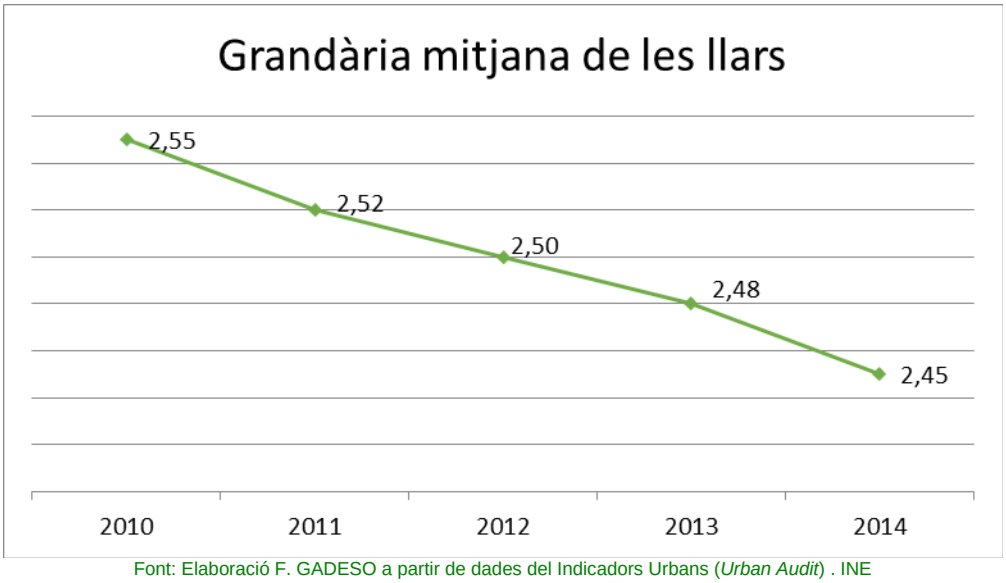

Font: Elaboració F. GADESO a partir de dades del Indicadors Urbans (*Urban Audit*) . INE

5.- Indicadors Urban Audit del mercat laboral de Palma

Els Indicadors Urbans incorporen poques dades de mercat de treball. No obstant això, són prou significatives. En el gràfic 7 podem visualitzar com Palma suporta una elevadíssima taxa d'atur que en 2014 s'ha situat gairebé en un 24%. Noti's que el descens de la taxa palmesana d'atur dels darrers dos anys està molt associat a la baixada del percentatge de persones extragueres (vegeu gràfic 8).

Gràfic 7

Font: Elaboració F. GADESO a partir de dades del Indicadors Urbans (*Urban Audit*) . INE

Gràfic 8

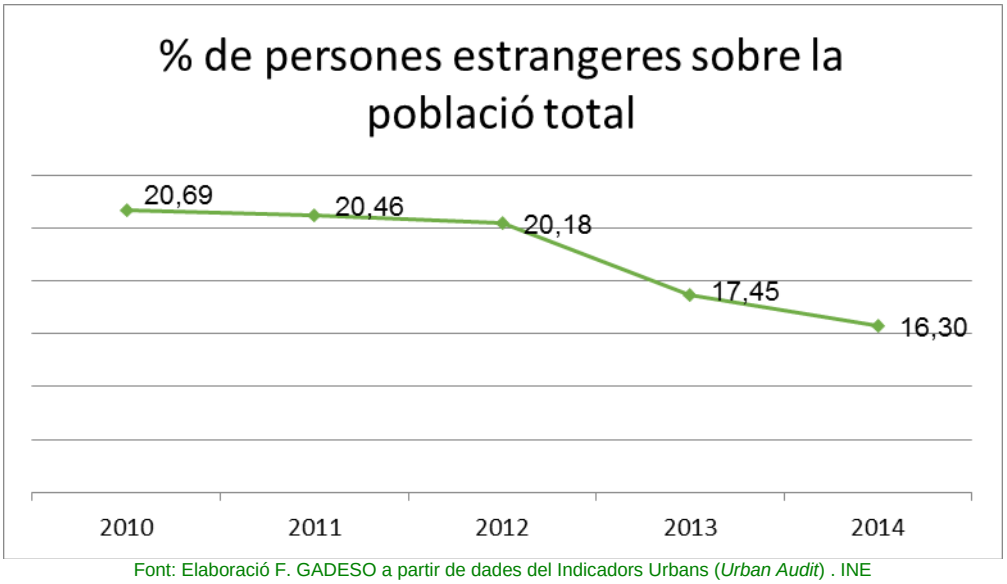

Font: Elaboració F. GADESO a partir de dades del Indicadors Urbans (*Urban Audit*) . INE

Per una altra banda, el gràfic 9 ens mostra el progressiu augment de la ja hegemònica terciarització de l'ocupació a Palma i, per contra, el declivi de l'ocupació industrial. En el període 2010-2014, el primer augmenta un 3,5% mentre el segon –que ja partia d'una posició gairebé marginal- baixa un 0,19%.

Gràfic 9

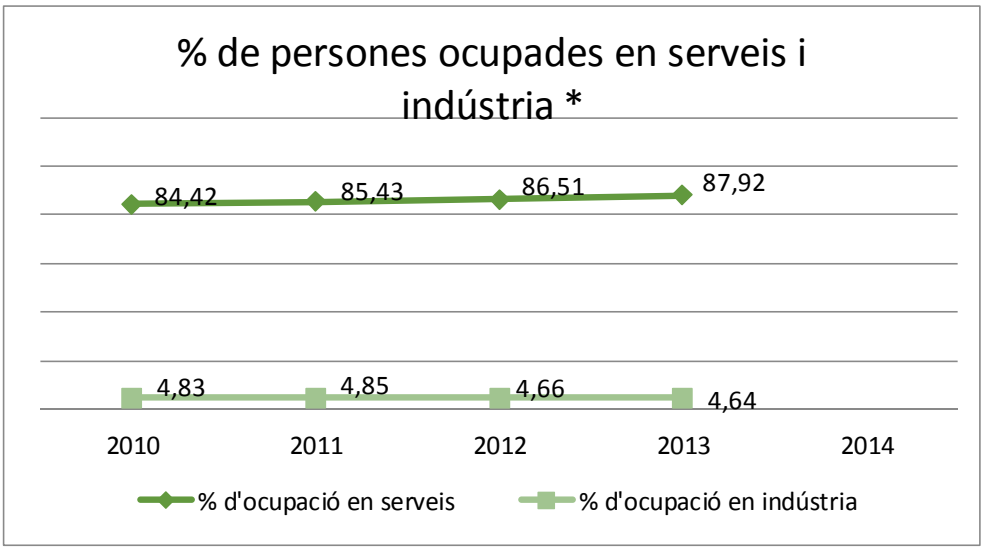

Font: Elaboració F. GADESO a partir de dades del Indicadors Urbans (*Urban Audit*) . INE

*Dades 2014 no disponibles

6.- Conclusions

⇨ Aquest *Temes Socioeconòmics Gadeso* es publica poc desprès d'haver-se constituït el nou govern municipal de Palma. És doncs un moment idoni per a fer algunes propostes estratègiques per aquesta legislatura municipal.

⇨ Per una banda, sembla adient repetir, gairebé sense cap modificació els suggeriments que vàrem fer l'octubre de 2012 en el número 12 de *Temes Socioeconòmics Gadeso*. Resumidament eren les següents:

- Impulsar un Pacte per a l'Ocupació a Palma.
- Dissenyar mesures de xoc a curt termini per als col·lectius especialment damnificats per la crisi.
- Impulsar una autèntica política de diàleg social per abordar amb la xarxa associativa de Palma una estratègia per a la ciutat.

⇨ Per una altra banda, amb les dades disponibles dels Indicadors Urbans (*Urban Audit*), especialment els relatius a renda mitjana, i d'altres indicadors d'àmbit regional que tenen una evident incidència a l'àmbit de Palma (empobriment de les classes mitjanes i augment dels casos d' exclusió social i de noves pobreses, etc.), Palma ha de respondre a nous reptes, si més no, en cinc assumptes cabdals: 1.- Reactivació econòmica. 2.-Infraestructura urbana. 3.- Qualitat de vida. 4.- Integració social. 5.- Governabilitat.

Sens dubte Palma s'enfronta a la necessitat d'un canvi del model econòmic i social. El repte és fer una Palma que sigui més eficient respecte al benestar dels qui l' habiten i, alhora, garantir uns sectors econòmics més sostenibles des de la vessant econòmica i mediambiental.

Per fer front a aquests reptes cal una millor governabilitat de la ciutat, amb més participació ciutadana i transparència, car com conclou l'estudi citat a la introducció "*a les nostres ciutats no només existeix debat sobre què fer, sinó sobretot en la forma en què ha de fer-se i qui ha de fer-ho. No es tracta, doncs, únicament d'un debat sobre quins sectors o activitats han de potenciar-se, sinó sobre la necessitat -o no- de canviar la forma en la qual es governen les nostres ciutats.*"

En definitiva, Palma és una ciutat en transformació i entre tots i totes hem d'acordar cap a on ha d'anar aquesta ciutat en el segle XXI.